

**Udenrigsøkonomisk trendanalyse nr. XXIV
Kinas økonomi og samhandel med Danmark**

Udenrigsøkonomisk analyseenhed i samarbejde med ambassaden i Beijing

Udenrigsministeriet, 1. december 2016

Kontaktperson: Jacob Warburg

Kinas økonomi og økonomiske udfordringer

Kinas BNP er øget 26 gange fra 1980 til 2015. BNP pr. capita er øget 19 gange. IMF's seneste vurdering for væksten i Kina er 6,6 pct. i 2016 og 6,2 pct. i 2017

På trods af de høje vækstrater slås Kina med store økonomiske udfordringer. Strukturelt slår he-dengangne et-barnspolitik igennem og Kina oplever aldrig og en faldende arbejdsstyrke. Hertil kommer, at den økonomiske vækst hidtil overvejende har været båret af store og stigende investe-ringer i infrastruktur, boliger og produktionsanlæg. Denne vækstmodel kan vanskeligt opret-holdes, da afkastet af sådanne investeringer bliver stadig mindre og derfor fører til en øget gæld-sætning. BIS vurderer, at Kinas samlede gæld er øget fra 147 pct. af BNP i 2008 til 255 pct. af BNP i 2016, hvoraf virksomhedsgælden udgør den primære og problematiske andel. I lande med markedsøkonomier og et frit kapitalmarked fører en sådan gældsforøgelse til stor risiko for fi-nanskriser, mens det er mere sandsynligt, at det primært fører til lavere vækstrater eller i værste fald stagnation i Kina. Den kinesiske ledelse har siden 2013 talt om reformer og omstilling af økonomien og man har forsøgt at imødegå de økonomiske udfordringer ved at stimulere service-økonomi og det private forbrug. Om dette lykkes er dog et åbent spørgsmål – indtil videre har tempoet i reformimplementeringen været lavt og hæmmet af kortsigtede politiske hensyn.

Kinas indgående og udgående FDI

FDI ind i Kina steg kraftigt frem til 2013, men er herefter aftaget markant. Samtidig er kinesiske FDI ud af Kina steget kraftigt siden 2013, således at nettostrommen af udenlandske investeringer ud og ind af Kina for første gang i mange år forventes at blive negativ i 2016. Kinesiske uden-landske investeringer retter sig i dag især mod opkøb af teknologi og forbrugerbrands, hvor det tidligere især var råstoffer og energi, som var i fokus.

Dansk handel med Kina og dansk beskæftigelse

Dansk handel med Kina er vokset fra omkring 3,7 pct. af Danmarks samlede udenrigshandel i 2005 til 5,9 pct. i de første tre kvartaler af 2016. Dette svarer til en 3-dobling af eksporten og en fordobling af importen. Ifølge Danmarks Nationalbank medførte den samlede danske eksport til brugere i Kina ca. 40.000 job i Danmark i 2011. I dag skønnes, at omkring 30.000 danske jobs i 2015 er afhængige af vareeksporten til Kina på knap 40 mia.kr. Hertil kommer dansk beskæftigel-se forbundet med tjensteeksporten på ca. 23 mia.kr. i 2015, som dog vurderes at være relativ mindre, da hovedparten består af shipping med lav dansk beskæftigelsesintensitet.

Forventninger til udvikling i dansk eksport til Kina.

Den samlede vareeksport til Kina forventes at falde i 2016 i størrelsesordenen 7,5 pct., især som følge af et stort fald i dansk eksport af minkskind. Undtages minkskind steg vareeksporten i 2015 med 18,7 pct. og er yderligere steget 8,8 pct. i de første otte måneder af 2016. I 2017 forventes ny vækst i vareeksporten på knap 10 pct. til Kina. Tjensteeksporten er de første tre kvartaler af 2016 faldet 20,8 pct. bl.a. som følge af lavere fragtrater. Den samlede eksport i 2016 forventes derfor at blive 51,6 mia.kr., svarende til et fald på 12,5 pct. i 2016 i forhold til 2015.

1. Kinas økonomi og økonomiske udfordringer

IMF's seneste vurdering fra oktober 2016¹ af den økonomiske vækst i Kina er 6,6 pct. i 2016 og 6,2 pct. i 2017. Realt er Kinas økonomi 26-doblet fra 1980 til 2015 og BNP pr. capita 19-doblet. Målt i vekselkurser har Kina været verdens næststørste økonomi siden 2009, men måler i 2015 dog stadig kun omkring 54 pct. af USA's, jf. tabel 1:

Tabel 1. Kinas økonomi

	1980	1990	2000	2015	2025
BNP, realt, mia. USD	341,9	830,3	2.240,2	8.910,0	15.281,7
BNP realt, PPP, mia.USD	696,9	1.692,2	4.565,9	18.159,8	31.146,3
BNP pr. cap, realt, USD	348,8	717,3	1.762,3	6.470,6	10.799,5
BNP pr. cap, PPP, USD	710,9	1.462,0	3.591,8	13.187,9	22.010,9
Kina relativt til USA					
BNP, realt, USD	5%	9%	18%	54%	77%
BNP realt, PPP, USD	11%	19%	36%	109%	158%
BNP pr. cap, realt, USD	1%	2%	4%	13%	19%
BNP pr. cap, PPP, USD	2%	4%	8%	26%	39%

Kilde: Oxford Economics

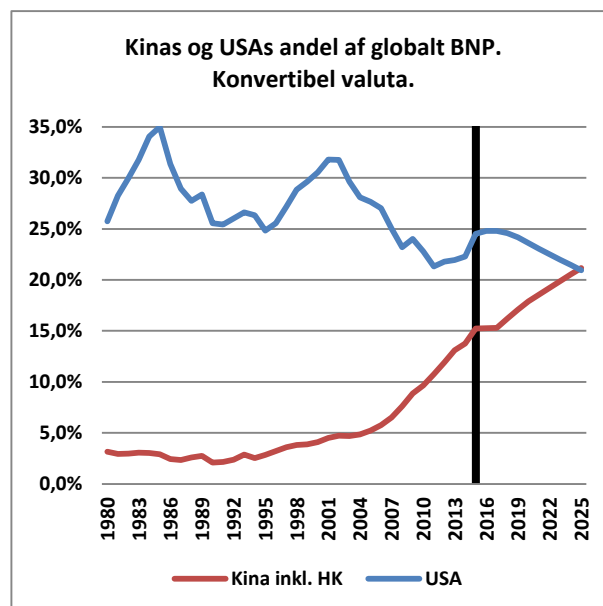
Årlige vækstrater

1980-1990	1990-2000	2000-2015	2015-2025
9,3%	10,4%	9,6%	5,5%
9,3%	10,4%	9,6%	5,5%
7,5%	9,4%	9,1%	5,3%
7,5%	9,4%	9,1%	5,3%
Difference i f.t. USA vækst, procentpoint			
5,9%	7,0%	7,8%	3,8%
5,9%	7,0%	7,8%	3,8%
5,1%	7,2%	8,1%	4,3%
5,1%	7,2%	8,1%	4,3%

Den kraftige økonomiske vækst har ført til, at Kina målt i nominelle USD i 2015 udgjorde 14,8 pct. af det globale BNP (15,2 hvis Hong Kong tælles med). Til sammenligning udgjorde Kinas BNP i 1980 2,9 pct. af verdens BNP og andelen nåede et lavpunkt i 1990 med kun 1,8 pct. af det globale BNP. I 2025 forventes Kinas BNP (inklusive Hong Kong) at udgøre 21,2 pct., og dermed overstige USA på 21,0 pct. af verdens BNP.

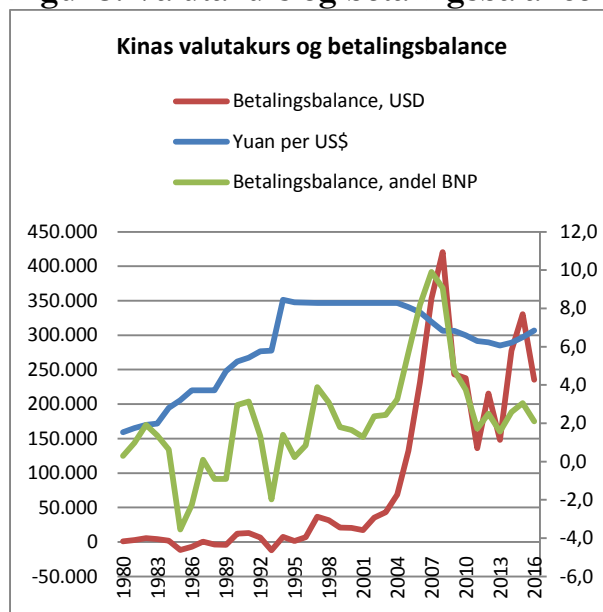
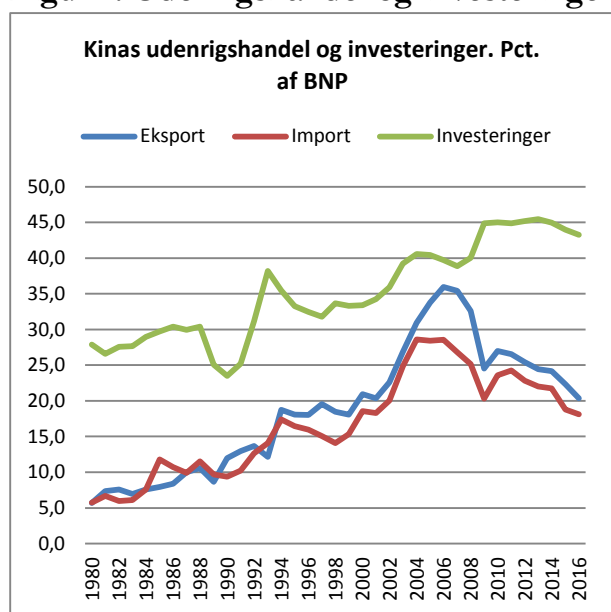
Den økonomiske vækst i Kina har været drevet af eksport og investeringer, og understøttet af markedsliberaliseringer siden 1990 og stor intern migration fra land- til byerhverv. Eksport og import udgjorde omkring 10 pct. i 1990, men begge voksede markant frem til midten af 00'erne. Eksporten nåede et toppunkt på knap 36 pct. af BNP, mens importen toppede på 29 pct. af BNP. Samtidig har Kinas investeringer i hele perioden ligget på et højt og stigende niveau og var 2015 på 44 pct. af BNP. Dette voldsomt høje investeringsniveau er den væsentligste faktor bag Kinas økonomiske vækst, jf. figur 2 nedenfor.

Figur 1 Kinas og USA andel af globalt BNP

¹ [IMF. World Economic Outlook, October 2016](#)

Figur 2: Udenrigshandel og investeringer   **Figur 3: Valutakurs og betalingsbalance**

Kilde: Oxford Economics

I perioden 1980 frem til omkring 2001, hvor Kina blev optaget i WTO, var Kinas betalingsbalanceoverskud relativt begrænset, men steg herefter kraftigt frem til 2007, hvor overskuddet udgjorde næsten 10 pct. af BNP og omkring 400 mia. USD. Efter finanskrisen er det årlige overskud kommet ned på et lavere niveau, men er stadig betragteligt på 3,1 pct. af BNP i 2015 og 330 mia. USD.

Kinas største økonomiske udfordringer er især knyttet til det høje investeringsniveau og den stigende indenlandske gældsætning. I og med investeringerne udgør 44 pct. af BNP i 2015, og det private forbrug kun knap 40 pct., er Kinas økonomiske vækst afhængig af fortsatte høje investeringer. Hvis investeringerne ikke stiger, så kræves det at den nuværende vækst i det private forbrug på 10-12 pct. årligt fastholdes for at nå BNP-vækstmålet på 6 pct. Hvis investeringerne falder f.eks. 20 pct., så de kun udgør 36 pct. af BNP (hvilket stadig er et ekstremt højt niveau), så kræves en stigning i det private forbrug på omkring 25 pct. blot for at kompensere væksttabet. Tidligere, da Kinas økonomi var mindre, kunne væksttabet delvist kompenseres gennem øget eksport, men dette er ikke længere muligt som følge af størrelsen af Kinas økonomi og indflydelse på verdenshandelen.

Investeringsniveauet i Kina på 44 pct. af BNP er ekstremt højt. For lande omkring Kinas udviklingsniveau, målt på BNP pr. capita, er investeringsniveauet typisk omkring 20-25 pct. af BNP. Blandt verdens store økonomier kommer ingen i nærheden. Tættest er Indien med 30 pct., og Indonesien med 33 pct., men begge disse lande er på et markant lavere indkomstniveau end Kina. For økonomier, der i størrelse kan sammenlignes med Kina, er investeringsniveauet i USA omkring 20 pct. af BNP, i Japan 22 pct., Sydkorea 29 pct. og Rusland 21 pct.

Det er ikke realistisk at forvente fortsat stor stigning i investeringerne i Kina – og muligvis vil de falde fra det aktuelt meget høje niveau. Dette skyldes, at det i stigende grad bliver vanskeligere at finde rentable investeringsprojekter, at store dele af Kinas produktionssektor og ejen-

domsmarked har allerede betydelig overkapacitet² samt den generelle demografiske aldring og fald i arbejdsstyrken i Kina. Fortsat stor vækst i investeringerne, som er nødvendige for at opretholde høj økonomisk vækst og beskæftigelse, kan derfor vanskeligt generere samme afkast som tidligere, men vil i stedet medføre stigende gældsætning.

Den stigende gældsætning vækker bekymring³: Bank of International Settlements, BIS, har opgjort, at den samlede gæld i Kina er øget fra 147 pct. af BNP i 2008 til 255 pct. af BNP i 2016 – og at hver ny kreditudvidelse kun giver et faldende bidrag til BNP-væksten; der er så at sige ”less bang for the buck”. Stort set alle andre lande, som har oplevet en tilsvarende hurtig stigning i gældsniveauet, har efterfølgende oplevet en finansiel krise. Som følge af at både gæld og fordringer er indenlandske, og Kinas finanssektor er statsejet, kan Kina formentligt undgå en kaotisk finanskrise med drastisk vækstfald og stor arbejdsløshed, men at undgå et betydeligt vækstfald kan blive vanskeligt. På baggrund af usikkerheden om de kinesiske data, er det dog vanskeligt at forudse, hvornår en sådan udvikling i givet fald vil finde sted.

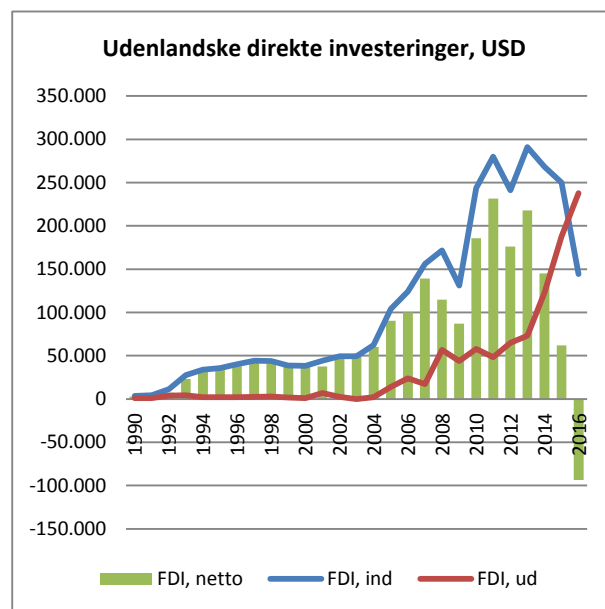
Såfremt den nye præsident i USA skulle gøre alvor af sine udtalelser om en særtold på amerikansk import fra Kina vil dette naturligvis forværre situationen, hvorimod store infrastrukturinvesteringer potentielt kan stimulere den globale efterspørgsel på råvarer, hvor Kina i øjeblikket er udfordret af overkapacitet og lave råvarepriser.

2. Kinas indgående og udgående FDI

I de senere år er der sket afgørende ændringer i investeringsstrømmen ud og ind af Kina. FDI ind i Kina steg kraftigt frem til 2013, men er herefter aftaget markant. Samtidig er kinesiske FDI ud af Kina steget meget kraftigt siden 2013, således at nettostrømmen af udenlandske investeringer ud og ind af Kina for første gang i mange år forventes at blive negativ i 2016, jf. figur nedenfor.

Baggrunden for vendingen i indgående FDI er formentligt det stigende omkostningsniveau i Kina, hvor andre destinationer, herunder Vietnam og Bangladesh, er blevet relativt mere attraktive for udenlandske investorer. Hertil kommer den relativt svage vækst i den globale efterspørgsel og muligvis også øget automatisering af produktion i de vestlige økonomier, som mindsker behovet for outsourcing.

Baggrunden for den kraftige stigning i Kinas udgående FDI er store opkøb af udenlandske vestlige virksomheder. Før 2013 bestod Kinas udenlandske investeringer især af statsvirksomheders opkøb af råvare- og energivirksomheder i Afrika, Latinamerika, Australien og Nordamerika.

² Se f.eks. EU Chamber of Commerce: [Overcapacity in China, februar 2016](#)

³ Financial Times: <https://www.ft.com/content/fc825300-7e44-11e6-8e50-8ec15fb462f4>

Efter 2013 har Kinas opkøb fokuseret på teknologi og forbrugerbrands, som f.eks. italiensk fodboldhold (AC Milan), amerikansk filmstudie, franske modevirksomheder, tysk industrirobot-fabrik, schweizisk kemivirksomhed (Syngenta), amerikansk fødevarer virksomhed (Smithfield Foods), teknologi (IBMs Spreadtrum Communications), hotelkæde (Hilton) med mange, mange flere. Disse opkøb foretages både af statsvirksomheder og private kinesiske virksomheder, som dog givet understøttes af lempelig statslig kreditgivning.

De store udenlandske opkøb har forbindelse til Kinas nye industripolitik, ”Made in China 2025”, der har som formål at løfte Kinas økonomi højere op i værdikæden og er stærkt inspireret af den tyske "Industry 4.0"-plan. Der fokuseres på 10 områder: Avanceret IT; Automatisering og robotter; Rumfartsteknologi; Avanceret shipping; Moderne jernbaner; Energi og energistyr; Landbrug og fødevarer; Nye materialer; Biofarma og medicin. Både stats- og private virksomheder kan forvente statslig opbakning til initiativer på disse områder, og repræsenterer ifølge Scott Kennedy⁴ fra Center for Strategic & International Studies en frontal udfordring til avanceret fremstillingsvirksomhed i USA, Europa og Østasien.

Hertil kommer, at opkøbene kan ses som en diversificering af anbringelsen af den store kinesiske udlandsformue, som ellers overvejende har været anbragt i amerikanske statsobligationer. Endvidere kan ikke udelukkes, at der i en vis udstrækning er tale om kapitalflugt og privat formuesikring.

3. Dansk handel med Kina og dansk beskæftigelse

Dansk handel med Kina er vokset fra omkring 3,7 pct. af Danmarks samlede udenrigshandel i 2005 til 5,9 pct. i de første tre kvartaler af 2016. I løbende priser svarer dette til en 3-dobling af eksporten og en fordobling af importen, jf. tabel 2 nedenfor. Det omfattende dansk-kinesiske strategiske partnerskab fra 2008 synes at have været medvirkende til den gunstige udvikling i samhandlen. De tætte politiske relationer og skiftende danske regeringers målrettede indsats med vækstmarkedssatsninger og Kinaspecifikke tiltag har åbnet en række muligheder for dansk eksport og adgang til kinesiske myndigheder.

Tabel 2. Dansk samhandel med Kina (inklusive Hongkong), mia.kr. og pct.

	2005	2010	2015	2005	2010	2015	2016
	----- Mia.kr. -----			----- Pct. af dansk handel -----			
Eksport i alt	21,0	40,9	63,1	2,8%	4,5%	5,6%	5,3%
Varer	10,4	22,8	39,6	2,1%	4,0%	5,7%	5,5%
Tjenester	10,6	18,1	23,5	4,0%	5,2%	5,5%	5,1%
Import i alt	31,7	49,3	63,4	4,8%	6,2%	6,5%	6,5%
Varer	23,9	37,0	47,7	5,5%	7,7%	8,1%	8,0%
Tjenester	7,8	12,3	15,7	3,4%	4,0%	4,1%	4,3%

Danmarks Statistik, BB2

Set over 10-års perioden, 2005-15, er dansk vareeksport i løbende priser vokset 14,3 pct. årligt og tjenesteeksporten 8,3 pct. årligt. Vareimporten er øget 7,1 pct. årligt og tjenesteimporten 7,3 pct. årligt. Den højere vækst i dansk eksport til Kina end i importen fra Kina har medført, at det bilaterale underskud i samhandelen i 2005 på 10,7 mia.kr. er mindsket til et lille underskud

⁴ <https://www.csis.org/analysis/made-china-2025>

på 0,3 mia.kr. i 2015, mens der var et bilateralt overskud i 2013 og 2014 på henholdsvis 6 og 3 mia.kr.

Dansk vareeksport til Kina består af en bred vifte af varer med hovedvægten på medicin og farmaceutiske produkter (26 pct.), fødevarer (22 pct.), maskiner og udstyr til industri (22 pct.) samt råstoffer, overvejende minkskind (18 pct.). Tjenesteeksporten består overvejende af indtægter fra søtransport (80 pct.), royalties (5 pct.) og andre forretningstjenester (5 pct.).

Dansk vareimport fra Kina består især af beklædning (23 pct.), diverse forarbejdede varer (10 pct.) og forskellige elektriske maskiner (9 pct.), men er i øvrigt fordelt på mange forskellige områder. Tjenesteimporten består overvejende af hjælpevirksomhed til søtransport, dvs. betalinger i kinesiske havne (52 pct.), søtransport (20 pct.) og andre forretningstjenester (9 pct.) og kinesiske rejsende i Danmark (6 pct.).

Samlet set er der et stærkt stigende fokus på danske virksomheders evne til at indgå i globale værdikæder, da det i høj grad påvirker konkurrenceevnen på de globale markeder. Danske virksomheder har således betydelig produktion i Kina, dels med henblik på afsætning på det voksende kinesiske marked og dels med henblik på forsyning af det europæiske og andre markeder. Ifølge seneste opgørelse fra Danmarks Statistik har 468 danske virksomheder etableret datterselskab i Kina, hvor de beskæftigede ca. 86.000 personer i 2014.

Beskæftigelseffekten i Danmark af dansk bilateral samhandel med Kina er vanskelig at opgøre. Dette skyldes, at Kina indgår i Danmarks globale samhandelsmønster, hvorfor det er uvist i hvilket omfang dansk eksport til Kina alternativt ville være afsat på et andet marked, ligesom det er uvist i hvilket omfang dansk import fra Kina fremmer dansk eksport til andre lande, og alternativt kunne komme være source't fra et andet land eller være produceret i Danmark. Ifølge Danmarks Nationalbank medførte den samlede danske eksport til Kina ca. 40.000 job i Danmark i 2011⁵. Efter Finansministeriets normale regneprincipper skønnes det, at 30.000 danske jobs i 2015 er afhængige af *vareeksporten* til Kina på knap 40 mia.kr. Hertil kommer dansk beskæftigelse forbundet med tjenesteeksporten på ca. 23 mia.kr. i 2015, som dog vurderes at være relativ mindre, da hovedparten består af shipping med lav dansk beskæftigelsesintensitet.

4. Forventninger til udvikling i dansk eksport til Kina.

Dansk *vareeksport* til Kina steg 22,6 pct. i 2015 men er i de første otte måneder af 2016 faldet 14,5 pct. Faldet i 2016 skyldes en markant mindre eksport af minkskind, som er mere end halveret i forhold til samme periode i 2015. Faldet skyldes altovervejende de markant lavere priser på minkskind (i lyset af at de kinesiske producenter i højere grad afsætter på hjemmemarkedet fremfor eksport til Rusland). Ses der bort fra minkskind steg vareeksporten i 2015 med 18,7 pct. og er yderligere steget 8,8 pct. i de første otte måneder af 2016 i forhold til samme periode i 2015. Det er især fødevarer, herunder kødvarer, som har haft fremgang. Også eksporten af farmaceutiske produkter og medicin fortsætter fremgangen fra det meget høje niveau, som blev nået i 2015 på over 7 mia.kr., men generelt er der fremgang på mange områder bortset fra minkskind.

---

⁵ Danmarks Nationalbank. Global Value Chains. Working Paper No. 202. December 2015.

Værdien af *tenesteeksporten* er i de første tre kvartaler af 2016 faldet 3,8 mia.kr., svarende til 20,8 pct. i forhold til samme periode i 2015. Hovedparten af faldet, 3,6 mia.kr., skyldes søtransport, som er faldet 23,2 pct.

For vareeksporten til Kina kan forventes et fald i 2016 i størrelsesordenen 7,5 pct., som dog forventes afløst af en vækst i 2017 på knap 10 pct. For tjenesteeksporten må forventes et fald på 20 pct. i 2016. Den samlede eksport i 2016 forventes derfor at blive 51,6 mia.kr., svarende til et fald på 12,5 pct. i 2016 i forhold til 2017, jf. vedlagte Eksportudsigte for Kina.